

15. september 1998

Kr. 10,-

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

63. årgang

Nr. 14

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Foredrag i Haugesund, Nyorienteringstreff 25. juli 1998:

På terskelen til en ny tid kreves en ny mentalitet, nye holdninger og handlingsmønstre

Av Even Lorch-Falch
 Redaktør for det internordiske
 tidsskriftet «Alternativt
 Samfunn», Elverum

På terskelen til en ny tid er det viktig å erkjenne hvor vi nå står og hvor vi går. Det er også viktig å forstå at en omvendelse innenfra skaper det nye frie samfunn, og at de nye frie livsvilkår vil virke foredlende innover i oss alle. Slik talte en gang en norsk gartner, Bertram Dybwad Brochmann, og denne hovedtanke bærer vi videre.

Det problemfrie samfunn har ennå ikke vist seg. Det Guds rike på jord som generasjonene har lenget etter, er ennå ikke manifestert. Det skyldes stort sett de medfødte menneskelige bevissthetsbegrensninger, tregheten i ånd. Menneskene har imot nyvinninger og nyerkjennelser på det åndelige område, skrev Freud. Våre ideer og forestillinger avviker ennå altfor meget fra de skapende livslover.

I åndens verden både «ser» og «hører» vi for dårlig. Vi fyller våre sinn med bekymringer og unyttige forestillinger. Vi er utadventde og hefter oss i bagateller, bagateller som vi tillegger avgjørende verdi. Vi ser ikke at de fleste av disse tanker fra det man i dag oppfatter som «virkelighet», er skinnvirkelige og illusjonspregede.

Dette er en synsvinkel som vi finner både i Bertram Dybwad Brochmanns livsverk, og i Thomasevangeliet. I logion 91 i dette evangelium blir det sterkt advart mot å rette vår trosevne utad. Vi skal bruke vår trosevnes makt ved å tro på kreftene i vårt indre. Da først vil vi oppleve at de begynner å virke skapende der...

Videre bekrefter Thomasevangeliet Brochmanns livs- og samfunnsinnsikt i et spørsmål som blir stilt Frigjøreren:

«Si oss hvem du er, for at vi kan tro på deg». Og han svarer dem:

«Dere prøver (dvs. analyserer) himlens og jordens utseende, men den som er foran dere kjenner dere ikke. Og den tid dere lever i, forstår dere ikke å få innsikt i.»

Vi har i vår besittelse fine åndelige krefter

Våre indre skapelseslover kan vår menneskelige fatteevne ikke utgrunne. Men vi kan tro på dem. Ved at vi tro på dem, vil de gi seg til kjenne. Ja, kreftene vil gi seg til kjenne. Kreftene vil virkeligjøres og realiseres gjennom oss. (Eks. på realisering av den musikalske evne osv. Eksp. på hva et barn kan muliggjøre. 12-årige Karen Solrun L.-F. spilte på stevnet de 2 siste av sine mange selvlagde komposisjoner på piano like etter foredraget).

Hverken tro på mennesker eller tro på forestillinger og forestillingsbilder har noensinne hjulpet menneskeheten. Troen på forestillinger og personer er billeddyrkelse. Slik tro har kirken og politikerne stadig krevd av sine tilhengere, og historien har vist hva det fører til. Den slags troskvalitet burde vi nå snart være ferdig med, for den har talt sitt tydelige språk: mirakeltro, irrasjonalitet (ufornuft), skinnvirkelighet og førerdyrkelse. Denne såkalte «tro» plager fremdeles verden med sine ukontrollerte impulser.

Legg merke til at Frigjøreren henviser direkte til vår personlige identifikasjonsevne (gjenkjennelsesevne) og identifikasjonssans. Vi skal legge nøye merke til Thomasevangeliets uttrykk «den som er foran dere», nemlig de manifestasjoner vår skapende bevissthet iverksetter. Det skjer igjennom oss, og det åpenbarer vårt eget innhold og vår egen åndskvalitet. BDB sa det på denne måten i et foredrag:

«Vi skal prøve» denne tid, altså få innsikt i den, analysere den og diagnostisere den.

Vi skal skjelve mellom åndene. Vi

skal skjelve mellom «verden» og dens foranderlige, skiftende tider, strømninger og bevegelser på den ene side, og på den annen side «Guds rike i oss», hvor alt er evig rasjonelt, lovmessig ordnet og bestående».

Hvorfor er menneskene ikke kommet lenger på det sosiale plan enn vi er? Hvorfor har vi ikke for lenge siden overvunnet alle samfunnsproblemer? Årsakene ligger forklart i Bibelen og i forskningen. Den offentlige orientering er avsporet. De mange lodne løgner, misforståelser og forvanskninger i tiden har nå den mest svimlende omløpshastighet noen sinne i historien gjennom Fjernsynet, rotasjonspressen og massemedia forøvrig. Og det som vi ser med våre øyne, har etter

forskernes påvisning 25 ganger større evne til å feste seg i vår hukommelse og mentalitet enn det vi hører og fornemmer gjennom andre sanser.

Massemedias omløpshastighet er større enn omløpshastigheten i nåtidsmenneskets forstand og kritikk. Vårt åndelige liv er alvorlig avsporet og truet både på det lokale, det nasjonale og det globale plan. Livsforkynnelsen er i det vesentlige falsk. Sterke psykiske krefter tumler ukontrollert både med individer og samfunn. De livsfiendtlige krefter forfører oss og narrer oss, uten målbevissthet og planmessig motstand. Ikke bare synder vi mot eksakte lover i natur, samfunn og inni oss selv. Ikke bare driver vi åpenlyst kvakksalveri mot økonomiske uomgjengelige lover vi

ikke vil erkjenne tilstedeværelsen av. Men vi er et bytte for falske idealer, falsk kultur, falsk livstro og for begrepsforvirringer i stor stil. Vårt samfunn er truet, ikke i første rekke av røvere og mordere, eller av opprørere og krigerske naboer, men av autorisert vranglære og av skjulte livsfiendtlige krefter. På den ene side lider vi av åndsforlatt, misoppfattet materialisme, og på den annen side av overtro og metafysiske, farlige spekulasjoner. – Diabolismen er verre enn ateismen.

Det aller verste er at vi er et bytte for falsk kristendom og falsk livskunst i det hele tatt.

Hva består et

forts. side 3

Resten av Dag Ove Johansens foredrag i Haugesund:

I skallemaalernes fotspor

Debatten i Stortinget i 1934 i anl. Steriliseringsloven, der samfunnslivs redaktør den gang var eneste opposent

«Ved lovens behandling i odelstinget blev lovforslaget fremlagt av Erling Bjørnson, Aulestad, ut fra den betraktning at man skal kultivere mennesker som man kultiverer dyr og planter, hvor man plukker vekk snyltedyrr og ukrudd. Han så Tyskland som et ideal, hvor man i rasehygienisk hensikt hadde gjennomført tvangssterilisering. – Han talte begeistret om lovens forventede velsignelser og forbeholdt sig ved behandlingen av den enkelte paragraf å stemme for tilleggsforslaget om tvungen kastrasjon av de almindelige sedelighetsforbrytere. Han så hele tiden sjeven i sin brors øie, men bjelken i samfundets blev han ikke var. Han håpet «det utmerkede lovforslag» måtte gå glatt igjennem.

Ingeniør Bonde uttalte derefter: Jeg har ikke det samme syn på det lovforslag som her er fremlagt som komiteens ordfører nettopp gav uttrykk for. Jeg finner at dette lovforslag er et av de farligste lovforslag som overhodet er fremlagt her i landet.

Det er jo klart at det må være et visst forhold mellem samfund og individ, men der er i dette tilfelle rettet et angrep på individet, hvorved man i høi grad retter baker for smed. Vi må jo huske på at forbryterne blir ikke forbrytere i kraft bare av sig selv, men de blir forbrytere i kraft også av det miljø, de omgivelser de lever i. Det er de samfundsforhold vi lever under som skaper de forbrytere vi har, det er prisen vi må betale for de dårlige samfundsforhold.

Når vi legger sedelighetsforbryteren hans forbrytelse til last og dømmer ham, så er vi på feil vei. Det er underlig at vi i et land, hvor vi snakker om 900 års kristendom, fullstendig har glemt vår barnelærdom. Det var en mann for 1900 år siden som sa i en

lignende situasjon: Den som er uten skyld, han kaste den første sten. Men vi i Norges storting, anno 1934, vi innbydes her i odelstinget til å dømme individet for det som vi selv gjennom vår samfundsorden har ansvaret for. Løsningen av dette spørsmål er ikke den at vi skal gå til voldelige inngrep på individet, men løsningen, den eneste varige løsning og også den eneste mulige rasehygiene i lengden er den ting at vi får endret på de samfundsforhold vi lever under, og dermed også får redusert forbrytelsens antall. Vi må tilrettelegge bedre jordbunn og bedre vekstforhold. Jeg mener det er barbarisk og middelaldersk å la individet lide for det som samfundet har skylden for.»

«Erling Bjørnson talte i affekt for «dette lovforslag, som har gått sin

forts. side 6

Samfunnsliv

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)Bertram Dybwad Brochmann
grunnleggerAnders Ryste, adr. 6150 Ørsta
ansvarlig for utgivelse
og redaksjonGrunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Aase Brenne
Haugenv. 9
1400 SKI
Dag Ove Johansen
Røvik, 8200 FauskeRegnskapene:
Dag Ove JohansenVed innbetalinger benyttes
Postgironr.: 0801 3 15 95 06
Bankgironr.: 3992.07.32589

Kjære Anders Ryste

Forslag: Utgi publikasjonen: «Sosialvitenskapen ser på Brochmann». Rundt på høgskolene fins det mange som har hørt litt om Brochmann, kanskje i barndomshjemmet. Slike kan få utfordringen: Finlese Brochmann på sitt fagområde således: Sosiologi, filosofi, sosialøkonomi, religionsvitenskap, pedagogikk. De inviterte skribenter forutsettes å være litt opne for BDB, altså ikke motstandere. I en slik publikasjon kunne vi dermed få en del

presiseringer av BDB (han er så ordrik, og server så mange «grumset vin» som hans får se). Altså: moderne sosialvitenskap skulle kunne klarne vinen.

I 1980 – mens jeg hadde vikariat på svs. linjen på Nordland Distrikthøyskole, var jeg igang med slikt prosjekt, hadde støtte fra skolen og tilsagn fra forlegger Egil Trohaug som hadde Brochmann-kunnskap og var meget interessert. Hadde mest kontakt om saken med Aksel Børset, som bor på Fauske. Nevnte i dag dette for Johansen. Var i 1980 i kontakt med flere bidragsytere.

Hilsen Sigurd Halleraker,
4649 Flekkerøy

fra forrige nummer:

Menneskehetens situasjon

Vi sier også at Jesus Kristus er vår mentale frelser. Det er han fordi han har vist oss den nødvendige mentalitetsforandring som må til for å komme inn i bevissthetens uendelig store rike. I dette åndens rike, motarbeider man ikke en høyere bevissthet slik som våre s.k. demokratier har gjort. Nei, de som er delaktige i et slikt rike lytter til en høyere bevissthet. Dette Guds eller Livets samfunn kalles teokrati. Et slikt samfunn kommer i framtiden. Jeg tror ikke at det i dag finnes noe folk på jorden som kan realisere et slikt samfunn. Et slikt samfunn må ha en viss bevissthet for å kunne se noe og for å kunne åpne seg for nye sannheter.

Et mindre samfunn kan gå føre som eksempel for den øvrige befolkningen på jorden. Dette burde og kunne være det norske folk fordi Brochmann har bedrevet en omfattende opplysningsvirksomhet i Norge.

Men på grunn av den store motstanden i dette landet, så har befolkningen her ikke fått kjennskap til de nye tankene. Den norske befolkning har derfor ikke gjennomgått den åndelige modningsprosess som er nødvendig for å kunne realisere et teokratisk samfunn.

Men allikevel, før eller senere vil et lite folk kunne realisere det tjenersamfunn som Jesus Kristus og B.D. Brochmann har arbeidet for.

Jesus Kristus var til å begynne med som menneske helt alene når han sa at sannheten skulle seire. Nå er vi flere som arbeider med denne sak og har dessuten et helt bokverk til vår hjelp.

Vi tror at de nye sannheter kommer til å bryte igjennom motstanden og at det resulterer i en frelse for menneskeheten. Nåtidens økonomiske problemer får sin løsning når de nye sannheter slipper frem. Bevissthetsutviklingen kommer deretter til å fortsette og åpner øynene for uendelige positive muligheter.

John Karlsen

Kristus kamp for sine medmennesker

Mesterens ord og taler gikk ut på å avsløre det som skadet menneskene, at dette låg innenfor offentligheten kjente folkene lite til. Jotams billedtale var advarende ord om fremtiden og senere Samuels advarsel mot det kommende kongevælde hvor den private menneskerett ville forsvinne helt. Kristus begynte sine ord til det private menneske for at det skulle derfra gå videre til offentligheten og dermed skape en ny tenkemåte som beskyttet hvert enkelt individ, disse tanker og ord tålte ikke de som ville frigjøre Israel fra Romerstaten med

voldsmakt og opprør, heller ikke presteskaper likte dette, de oppfattet Jesu tale som en konkurranse som ville føre til at romerne ble strengere og tok helt og holdent både land og folk. Det som viste seg senere av de historiske hendelsene var at opprørstanken og prestenes resonnement var det feilaktige og Israels folk ble spredt over den ganske jord. Kaifas og prestene oppiglet folket og skrek: Bort med denne, gi oss Barabas fri.

Mesterens store vennekrets var nok ikke enig i dette ropet, om dette hører

Foredrag av Oddmund Gullteig - fra forrige nummer:
Fredsarbeid og miljøbevaring vil lykkes bare når utgangspunktet er livets virkelighet

Vårt lands nyopprettede «verdikommissjon» burde nå rette søkelyset på vår tids kollektive verdioppfatning i fiktivøkonomiens kaos, og videre forstå mennesket som et ennå famlende driftsvesen, og at det ikke er et primært ondt vesen.

Uten at disse livssannhetene blir forstått og etterlevd i kollektivet, vil verdikommissjonens frukter bli en skuffelse.

I tidsåndens tankebaner vil det snart bli et sceneskifte. Både psykisk og fysisk er tilværelsens smertegrense nådd hos mange nasjoner, og denne utviklingen sprer seg inntil bevissthetens lys oppløser den siste tåke.

Menneskenes skaperevne har løftet vår tilværelse så høyt på mange områder, det er ikke til å kjenne seg igjen i løpet av en mannald. Men når symboldyrkelsen ennå er den tiltrekkende på noen områder, så blir mange av de geniale oppfinnelsene en ulykke for menneskene i stedet for velsignelse.

Spørsmålet som nå kan stilles er om menneskesamfunnene er modne for full frihet uten noen form for bestemmelser. Svaret er nei.

Det jeg har forsøkt å forklare, er at menneskenes oppholdelsesdrifter er «blinde», og når bevisstheten, som er veileder, ennå på noen få områder er på avveier i forhold til virkeligheten, derfor driver menneskeheten mot kaos.

De to, av mange drifter, som er berørt i dette foredraget, er den økonomiske drift som søker mot falske virkeligheter, det vil si et livsstridig pengesystem. Videre har vi den sosiale drift som roper på mere stat for å få orden på kaoset. Sentralisering, krig og miljødeleggelse er villfarelsens frukter.

Dette uheldige forløpet beror ikke på ondskap, men det er en følge av misforståelser, en sammenblanding av det virkelige og det oppdiktede. Statsdannelsen, for eksempel, er et uttrykk for menneskehetens lengsel etter helhet, men de fleste tror ennå at det helhetlige (hellige) samfunn skal trives under et skall av forbud og påbud.

Befrielsen er ikke å løse opp skallet for tidlig, men befrielsen er å fremme modningen av den mentale tilstand i menneskene. Menneskene har tatt skade av troen på de falske faktorer, som i Bibelens språk kalles avguder. Når villfarelsens sky, i følge livsrytmens utviklingssyklus, snart vil løse seg opp, vil bevisstheten

klare lys gjennomskue mammonismen og den diktatoriske stat.

Livets allmakt stiller krav til alt levende, alt må innrette seg etter virkelighetens lovmessighet. Menneskesamfunnene er heller ikke noe unntak fra livets lover, men de har en dimensjon av Gud i seg, og er således pålagt å være selvskokende, det er denne søken det nu haster med.

Når jeg forsøker å forklare årsakene til vår verdens sammenbrudd, så faller det så naturlig for meg å henvise til bibelske sitater. Det jeg merker meg spesielt ved denne skriftens lære er samfunnenes villfarelser og sammenbrudd på det kollektive område, det vil si når livsløgnere oppfattes og dyrkes som virkelighet. Individet tar skade i dette miljøet.

Når det gjelder Bibelen, så må vi være klare over at denne boken er menneskebevissthetens utviklingslære, som omfatter flere tusen år. Derfor finner vi gudspåbud i Det Gamle Testamentet som preges av hevngjerrighet. Men mange av profetene i Det Gamle Testamentet har en innsikt som ennå ligger langt foran vår tids samfunnsinnsikt. Der påpekes årsakene til samfunnenes avsporinger.

Vi vet at omstendighetene omkring et testamente kan forandres, slik at dette må fornyes.

For to tusen år siden fødtes et geni til vår verden. Han fikk navnet Jesus. Et geni er en åndelig mutasjon. Geniene er Guds utviklingsredskap. Livets lovmessigheter på forskjellige områder er åpenbart i deres bevissthet. Geniet Jesus sa: Alt jeg har fortalt dere har jeg fra Faderen. Dette geniet ga verden Det Nye Testamentet, som påviser en ny Gud som forkaster hevners vei. Denne nye Guden bor heller ikke på et bestemt sted ute i universet, men er alle steds nærværende, og ingen steds fraværende.

Som et ennå sovende frø ligger denne Guds-dimensjonen i hvert menneskets psykiske indre. Jesus kaller dette for skatten i verdens aker, og denne vil i tidens fylde komme frem i lyset.

Konklusjonen på det jeg har forsøkt å klargjøre, er at den personlige perfektet er en god egenskap, men det personlig perfekte er ikke nok for å gjøre et sykt samfunn friskt. Sosialpsykologen Jesus sa at verden blir ikke frisk bare ved gode gjerninger.

Hvert menneske er en selvstendig helhet. Men som en celle i et helt samfunn er hvert menneske også en del av en større helhet. Mennesket befinner seg således på to forskjellige helhetsplan, ett personlig, og en del av den kollektive samfunnshelheten.

Våre felles tankebaner i den kollektive helheten gir seg utslag i vedtekter, verdibegreper, påbud og forbud. Våre selvlagde kollektive faktorer avspeiler vårt felles livssyn, og kalles systemet. Det er på dette området uten å forstå det, at vi er som hyener mot vår klode, mot våre medmennesker og mot oss selv. Det er våre ubevisste kollektive villfarelser som er de farligste. Det er dyrkelsen av livsløgnere som er hovedårsaken til ufred og

miljørasingene, og som omskaper vårt paradisi til skrekens rike.

Mens menneskene ennå befant seg på et lavere utviklingsstrinn, var hver familie et selvhjulpent samfunn. Alt nødvendig ble utført innen familien. Var det ett eller annet som klikket på noen områder, så var det bare å søke den personlige udugelighet, og problemet kunne bli løst.

Omsider utviklet det seg arbeidsdeling mellom menneskene. De mange og små familiesamfunnene var seg ikke selv nok lenger. Skjebnefellesskapet fikk et videre omfang enn tidligere. Det blev større samfunn.

Fantasien som utviklet seg i mennesket var til å begynne med temmelig ukontrollert, og de innbilte seg krefter som ikke fantes i virkeligheten. Samspillet i dette fantasiforvillende miljøet fikk økende problemer, og velmenende lover og forordninger blev lavet, men til liten nytte.

Det er den kollektive symboldyrkelsen som gir seg utslag i ufred og miljødeleggelse, uten at menneskene ennå ser denne sammenhengen. Vi må være klare over at dette årets ekstreme streiker og lønnskamper, også i vårt land, dreier seg kun om symbolet penger, mens den virkelighetsforbedring som det jages etter er tilgjengelig i overflod. Det ligger også i symboldyrkelsens natur at kløften mellom rike og fattige stadig blir større.

Det ser ikke alltid ut som om lønnskravene bestandig er en nødvendighet, men i enkelte tilfeller et utslag av avindsyke. Ivar Aasen sa det på denne måten: og når den eine då gjerer rop, so ropar sidan den heile hop.

Menneskets psykiske utvikling fra dyreriket har periodevis tvunget frem nye og sanne tankemønstre. En slik reformasjon står nå menneskene foran. Denne befrielsen kommer ikke fra de som vakt burde være, da det ser ut som om disse ennå er blinde for de falske symboler i kollektivene. Men uten at menneskene bestemmer det er skatten i verdens aker, skatten i menneskesjelene, underveis fra vårt indre ubevisste sjeleliv.

Vi har snart ikke lenger noen betenkningstid. Individenes og samfunnenes problemer vokser. Denne tilstanden er symptom på at noe er galt med vår virkelighetsoppfatning av livet. Disse symptomene blir forsøkt leget, men det er årsakene som må oppdages, og det er disse jeg har forsøkt å påvise sporadisk i denne forelesningen.

De ubevisste symboldyrkelse i samfunnene må først ryddes bort i våre tankebaner, før kjærlighetens legende bindevev kan få grobunn i de evige menneskesjeler.

Det er en mørk side av tilværelsen jeg har lagt frem her, men jeg tror at det er bedre å prøve å forstå det som nu foregår i tiden, enn å overse det. Menneskene er i ferd med å miste troen på det livsstridige. Det er tegn i tiden på at menneskene begynner å se de livsstridige fantasifostrene i kollektivet, og da er livets vei snart synbar.

Takk for oppmerksomheten.

Med hilsen
Trygve Clausen
85 år gammel

På terskelen - - - samfunn av?

Et samfunn består av en større eller mindre mengde individer. Og hva er individer? Individer i positiv menneskelig forstand er tenkende vesener. Hvis et samfunn var en død mekanikk eller en maskin, ville samfunnets økonomi bare være tall og matematikk. Men når samfunnet beesteår av tenkende levende vesener, spiller selve **tankevirksomheten** den avgjørende rolle i økonomien og samlivskysten sett i helhet, og er uatskillig knyttet til den.

Bokstaven i en PC (data) er i seg selv døde ting. Men stiller vi dem sammen på en egen, helhetelig måte kan de bli bolig for ånd og informasjon. Noter er døde ting, men kan ordnes så de blir toner og musikk.

Penger er døde ting, men kan oppfattes slik at de regjerer oss istedenfor at vi regjerer dem. Slik er det med alle ting. Vi må bli fortrolig med denne tanke om materie og ånd. Det åndelige er ikke noe overnaturlig fiksfakseri, men det som gir materien liv.

Våre ytre forhold er produkter av vårt åndsliv,

vårt forestillingsliv og tankeliv. Og livet er ikke noe politisk puslespill konstruert av synsere og karrierejegere. Livet er et hele som står ferdigskapt til å erkjenne og tas i bruk ut fra dets egne premisser. Når vi her taler om ånd, er det ikke med en viss svulstig krøll på dette ordet. Det er ikke snakk om noen overåndelighet med okkult anstrøk. Det som kalles overåndelig kan være en stor selvmotsigelse og villfarelse. Det «overåndelige» kan være et farlig skalkeskjul for åndsforlatthet og dumhet. Åndelig drukkenskap er en langt verre last enn all annen drukkenskap, for dens ofre blir aldri edrue. De som ligger under for selvfølelse og dyrkelse av overnaturlige vesener er langt fjernere fra sannhetserkjennelsen enn dem som forsøker å fornekte alt som ikke kan tas på, måles i tall eller avbildes. Rendyrking av det mystiske, slik vi finner den i svært meget av New Age-bevegelsene, er så langt fra et fremskritt. Det er tvert i mot typisk for alle kulturperioders forfall å hengi seg til mystikk og overtro. Innen de mange mer eller mindre kommersielle «åndsretninger» i vårt moderne samfunn er det blitt så mye såkalt «klokkskap» og selvlaget dogmatikk at det synes håpløst å vente noen nyerkjennelse og omvendelse der. Det subjektive, rent naive og kritikkkløse fremstiller ofte seg selv som det spesielt «åndelige».

Metafysikerne og religionsdyrkerne hinder menneskene fra å komme i det rene og sanne forhold til livet. Derfor sto Frigjørereren frem med sin forkynnelse til stor forargelse for moralistene (fariserne) og de «overåndelige», (saduseerne). Han opptrådte stikk imot disse og påviste at menneskenes forhold til livets store og hele virkelighet er et *vitalt* forhold. Ja, nettopp et *levende* forhold. *Forholdet mellom stammen og grenene er liv, ikke religion.* Religion, politikk, moral og kunst er fire ord for de surrogater som menneskene foretrekker *fremfor livet, sannheten og veien.* Det gode som de religiøse, politiske, moralske

og kunstneriske arbeider for og sikter til, men som alltid uteblir, *dette gode skal være virkeliggjort i liv.* Men fordi få tror på dette, dyrker man i dag surrogatene.

Vi kan alle lett forstå livet, sannheten og veien dersom vi lar våre tilvante forutsetninger falle og bli som barn igjen.

Ja, det er ifølge Frigjørereren snakk om å «fødes på ny». Det å fortsette å tro på problemer og mystikk hindrer oss i å våkne til bevissthet om skatten i verdens aker, som ganske enkelt betyr menneskeverdien i *Guds rike.*

Vi kan alle lære å diagnostisere det samfunn vi lever i, og søke å forstå at tilstedeværelsen av problemene hos våre autoriteter og deres trang til mystikk *røper deres mangel på sans for sannhet og virkelighet.* For problemene og mystikken eksisterer ikke utenfor det villfarne eller villledete meneskelige bevissthetsliv.

Den moderne tidsalders spesialisering i såkalte vitenskapsgrener har på en og samme tid sin styrke og sin svakhet. Forskningsområdene ble for mange og omfattende og krevde spesialister som ble opptatt av hver sin begrensede oppgave. Dette var en styrke og en betingelse for å nå fram til «sakkyndighet».

Men svakheten ved dette oppstykkede spesialiseringssystem er blitt åpenbar for enhver som vil og kan se. *Livet er nemlig et hele.* Ja, det begynner langsomt å gå opp for noen at livet er et hele, at det er «holistisk». Men ennå i dag er de fleste av oss ikke nådd fram til denne erkjennelse av livet som et hele.

I stedet for å la forskningsresultater bli samlet til en felles lyskaster eller en livskikkert og livsmikroskop, og la lyset på det ene område kaste sitt gjenskinn over de andre områder, har ennå hver gren av vitenskapen i mer eller mindre grad isolert seg og innkapslet seg i seg selv.

Livet er ikke bare biologi, ikke bare fysikk og bare religion og heller ikke bare skriftlige og billedlige overleveringer.

Livet har også geologiske, historiske overleveringer og mange andre sider og solide kilder som vi kan øse livets vann opp av når vi bare har den rette vilje, sannhetstrang og den rette ydmykhet og ærbødighet. Om de mange områder blir så vidløftige som de vil, så må vi la det ene område belyse det annet.

Ser vi på enkeltmennesket, forstår vi at det er en blanding eller sammensetning av en mengde forskjelligartede egenskaper og bestanddelr. Allikevel er mennesket et hele. Og hva er ikke da et samfunn? – Et samfunn er sammensatt av utallige elementer. Et samfunn består av de merkligste og mest egenartede bestanddelr. *Allikevel har det hele en felles totalvirkning, og felles skjebne. Vanskeligheten er bare å forstå det!*

Noen kritiserer vår nye kristusorientering

for å blande det de kaller religion opp i den diagnose og analyse vi foretar overfor individ og samfunn. Dette må forstås ut fra den falske kristendom de fleste er oppflasket med. Blant de selvtenkende ateister og agnostiskere er det mange som har fått alt som smaker av «kristendom» langt opp i halsen. Men for dem av oss som har fått del i en dypere forståelse av hva Frigjørereren representerte i ånd og

sannhet angående menneskelivet og samfunnslivet, hvordan skal vi kunne komme forbi ham? Hvorfor skulle vi i vår hjelpeløse spesialisering ikke dra nytte av hans veiledning om helhetens lovmessighet, for å forstå?

Hvor skulle vi ellers gå hen dersom han har det evig værende og blivende livs ord? Hvordan skulle vi kunne forklare oss vekstene i naturen uten å kjenne solen og regne med sollysets innflytelse i den fantastiske fotosyntese prosess? Vekster, planter og skog er jo et produkt av solen. **Men dersom nå mennesket er et produkt av ordet, hvordan skal vi da komme forbi – eller søke forbi, ordet selv?**

Enhver religiøs retning rommer en viss prosent sannhet

Enhver bestrebelse i tiden vil til sist tjene det hele. De mest negative krefter utfører en nødvendig misjon, likesom ugresset.

Intet skjer forgjeves til sist. Livet kan fortone seg som endeløse kretsløp som kan ta pusten fra oss og få oss til å tvile. Men alt dette kan ikke forhindre oss fra å søke videre fremover mot 100% sannhet, mot den fulle klarhet over den tilværelse som er vår. For å komme videre på denne vei til mere sannhet og lys over livet må vi la fordommer og forutfattede meninger hvile. Vi må ha frimodighet og vilje til å se klarere og friere. Vi må ville se tingene i sammenheng og vokte oss vel for å gjøre livets lyse og mørke sider til noe annet eller mere enn de er.

Å tro vil ikke si noe annet eller mer enn nettopp dette å tro.

For både de som ubevisst tror og som bevisst tror, er det ikke en gang nødvendig klart og bevisst å vite hva de tror. De kan ofte klare seg med intuisjonen. – Både de som ubevisst tror, og de som bevisst vet hva de tror, kan være «salig». Men de som tror hva som helst, eller indifferent og likegyldig, lever midt i alle slags skrikende selvmotsigelser og meningsløsheter, og tror at livet kan leves på slump. De tar storligen feil. – Det er blitt en stygg uvane å anta at enhver kan bli salig i sin tro. Ble stalinistene salig i sin tro, eller hitlerismens lakeier, eller alle de andre drømmere?

Å omvende seg vil ikke si noe annet enn å vende om

Skal du mot øst, men går mot vest, må du gjøre helt om. Noe annet og mer ligger det ikke i det. Dyrker du en djevel som du har vennet deg til å tro var Gud, må du gjøre ditt livssyns-regnskap opp og se å komme på rett kjølgjen. Tror du at Frigjørerens lære er en religion i konkurranse med en rekke mer eller mindre hedenske religioner, da er det naturleg at det som kaller seg kristendom kan se ut som det ibenske «lik i lasten» som snarest mulig bør kastes over bord. *Men oppdager du at Frigjørerens lære er 100% livskunst, bør du snerest mulig si den moderne kristendom og kristendomsforfalskning farvel og søke objektivt inn til sannheten, veien og livet som kanskje hittil har slumret eller ligget latent i ditt eget indre.*

En slik omvendelse er for de rike, de åndelig mette og de skriftkloke like vanskelig som det er for en kamel å krype gjennom nåløyet. Dette kan bare bestyrke deg til å se klarere den konflikt som oppsto – og måtte oppstå – mellom Frigjørereren og det folk flest kaller «alminnelig sunn sans og god forstand».

Det var falske stemninger, det var den autoriserte «sunne sans» og den autoriserte «alminnelige fornuft» som brakte Tyskland i fordervelsen i to verdenskriger dette århundre. Har vi lys og kraft til å vokse ut av det autoriserte, eller skal vår skjebne i en eller annen form bli den samme som den er blitt i de land der vi hentet vår kultur, livsanskuelse og livskunst?

De fleste av oss har såpass til intuisjon at vi aner den dypere årsak til elendigheten og tragedien i det 20. århundre. Vi aner at årsaken nettopp er den at kirken, skolen, vitenskapen og media har ført massene bak lyset,

enten ved propaganda, direkte løgn eller fortieelse. Men ikke alle er sterke nok i sitt sjelelige utstyr til å turde trekke denne konsekvens. Man frykter, og tør ikke gi sine anelser luft. Det kan da ikke være mulig at alle autoriteter, eksperter, biskoper og prester, politiske og organisatoriske ledere tar feil. Og oppdager du at de tar feil, tror du så å de vil bære ansvaret for det de har brakt ut over folket?

Kan vi på terskelen til en ny tid, til det 21. århundre, dekke oss bak disse autoriteter når livet krever vårt åndelige og materielle bo til oppgjør? – Nyttet det i nøden, i fortvilelsen, lidelsen og foran den legemlige død å trøste seg selv med at dette ikke er min skyld? Du regner kanskje med at Gud ikke dømmer deg så hårdt som han dømmer kirken og sektenes villedende prester og åndelige førere. Men er dette nok for deg mens du lever i denne fysiske dimensjon? Var det ikke bedre for deg og dine barn å trekke konsekvensen av dine anelser nå, med en gang? Var det ikke bedre å se livets klare og skinnende dag i øynene, og gi åpent uttrykk for det *ståsted du nå inntar?* Er du blant dem som kaller deg «kristen» enda du vet at du i *beste fall* har sjanse til en gang å bli en kristen, – var det da ikke bedre straks å bøye kne og erkjenne så hele verden hører det:

«Vi som har regnet oss som «kristne», har til sist den største skyld!»

Vi har hatt massenes tillit, men det er vi som har forvrengt Frigjørerens evangelium. Det er vi som har forsonet Guds rikes vesen og ide med hedenskapets vesen, med statens vesen. Det er vi som har blandet og forvirret alle begreper slik at massene har gått vill!»

Folkesjelens omvendelse avhenger av en slik erkjennelse fra såkalt «kristne». La din intuisjon få makt over det du er opplært til å kalle den allminnelige «sunne sans».

Til slutt vil jeg sitere noen ord fra en artikkel i Sosiologisk Tidsskrift nr 4, 1951 av Bertram Dybwad Brochmann, kalt «Vestens siste sjanse»:

Det er ikke lett å avgjøre om Vestens folk er i stand til å erkjenne tingenes faktiske tilstand. Ingen kan vite om Vesten ennå griper sin siste sjanse og bøyer sine knær og bekjenner sin villfarelse! Ingen vet om Vestens kultur innebærer faktorer eller momenter som svarer til de «fem rettfærdige» som i tilfelle kan frelse vår kultur. Men en ting vet vi. En ting står fast, og det er dette ubønnhørlige, ubestikkelige og på samme tid forjettende:

Virkelighetens herre holder ikke dem uskyldig som tar hans hellige navn forfengelig! Det finnes alltid grenser for livets og virkelighetens tålmodighet.

*I grus måtte Jerusalem der innbyggerne var altfor skråsikre og selvopptatte til å innse sin egen døvhet og blindhet. (Luk. 19,42 ff.: «Visste også du, om enn først på denne din dag, hva som tjener til din fred! Men nu er det skjult for dine øyne. For de dager skal komme over deg da dine fiender skal kaste en voll opp mot deg og kringsette deg og trenge deg fra alle sider, og slå deg til jorden og dine barn i deg, fordi du ikke kjente din besøkestid». **Og han gikk inn i templet og begynte å drive ut dem som drev handel der (NB!)»***

Men ikke bare Jerusalem måtte i grus på grunn av Mammontilbedelsen og det å gjøre pengene til et mål i seg selv, en verdi i seg selv, i stedet for et bytemiddelsymbol.)

Videre skriver BDB: *«I grus måtte det ene europeiske kultursamfunn etter det andre fordi de alle bygde på fiktivøkonomi, altså på falsk og uvirkelig økonomi og fiksjoner; sansbedrag og sjøldåring. I grus skal hele USA's og Vestens kultur dersom dens «moraliske opprustning» fremdeles skal bestå i fornektelsen av åndsmakten og i tilbedelsen av pengemakten, våpenmakten og viljesmakten.*

Vi kan misforstå meget og synde på mange måter,

for livets store virkelighet er tålmodig og hensynsfull overfor vår treghet og hardhet. Men syndes det lenge og vedvarende mot sannhetens og virkelighetens ånd, fordi alle hyklere og dagdrømmere mest av alt frykter for det befriende lys over seg selv, da er selvutslettelsen sikret. Om det hadde vært annerledes, skulle vårt liv og hele vår tilværelse ikke vært verd å eie. Om vår tilværelse i lengden skulle ha latt seg forene med magi og trolldom, med hykleri og religiøse besvergelses, med sosiale medisinnmenn og voldsmenn, skulle vi alle ha forbannet den dag vi var født. Men fordi den store levende dynamiske virkelighet er ubestikkelig og ubønnhørlig både i Vest og i Øst – og fordi denne virkelighet er uendelig meget rikere og skjønnere enn all oppblåst dårskap og autorisert uvitenhet, **kan vi som livets troende se med sinnsro og likevekt på fremtiden, uansett hva den skal måtte koste».**

KILDER: Thomasevangeliet, Johannesevangeliet, «Sosiologisk Tidsskrift» 4, 1951 («Vestens siste sjanse») og boken «Bevissthetsliv», begge av B. Dybwad Brochmann, samt «Bli som barn igjen» av red. Anders Ryste.

Foredrag av Astrid Strømme i Haugesund, Nyorienteringstreff:

Evolusjonen har nedlagt verdiene i oss

Det er fortsatt slik at energi- og kunnskapssynet dominerer i vårt samfunn. De er de goder, de verdier som vi fostres til å kjempe for. Men uttrykker de verdier som ivaretar liv? Nei, det gjør de ikke lenger.

som gjerne identifiseres med religion og familie. Men det både lek og lærd glemmer, er at bibelen ikke er religion, men en lærebok om våre iboende individuelle og kollektive krefter.

at et samfunnuten at individet har en tilknytning og samhørighet med et familieliv, er både utenkelig og mentalt usunt. Familien er i sin natur universell og uunnværlig for individet. Men det er ingen grunn til å

nødvendige rollene i familien. I det nye og likeverdige fellesskapet er begge parter beslutningsdyktige – beslutninger treffes i et fellesskap, eller overlates til den mest kompetente. Forhandlinger dreier seg ikke om å få rett, men om å gjøre inntrykk og bli tatt alvorlig.

Men, verdiene, hvor kommer de egentlig fra? Hvem avgjør hva, og hvorledes finner man det ut? Rasjonalismen, eller informasjonssamfunnet om vi vil, sier at verdiene er de som kan måles og veies. Kvalitet er noe sekundært, noe som må tilføres utenfra. De første rasjonalistene, som Descartes, opererte med en gud, som kunne gi kvalitetene og objektiv status. Kvalitet er senere blitt til noe rent subjektivt, avhengig av hvert enkelt subjekts forgodtbefinnende.

I det nye, naturalistiske paradigme sier Bjørn Vassnes, er dette snudd på hodet: verdiene kommer først, deretter de «objektive» fakta. Men dette er uhyre interessant! For det betyr at vitenskapen nå er i ferd med å «oppdag» den levende hjemmens ressurser, som igjen har den biologiske koden innebygget i seg.

Det synes også som om det nye, naturalistiske paradigme er beslektet med BDB sin lære om de to virkeligheter! BDB konkluderer med at naturen er den objektive og egentlige virkeligheten. Informasjonssamfunnet tar utgangspunkt i en motsatt forståelse. Det mekanistiske og konstruerte samfunn oppfattes som mer virkelig enn naturen. Men det er altså en usann betraktning, som det nye, naturalistiske paradigme er i ferd med å legge bak seg. (Begrepene i det naturalistiske paradigme og hos BDB er ulike men min intuisjon sier at virkelighetsforståelsen bak begrepene er den samme, eller kommer til å bli det.)

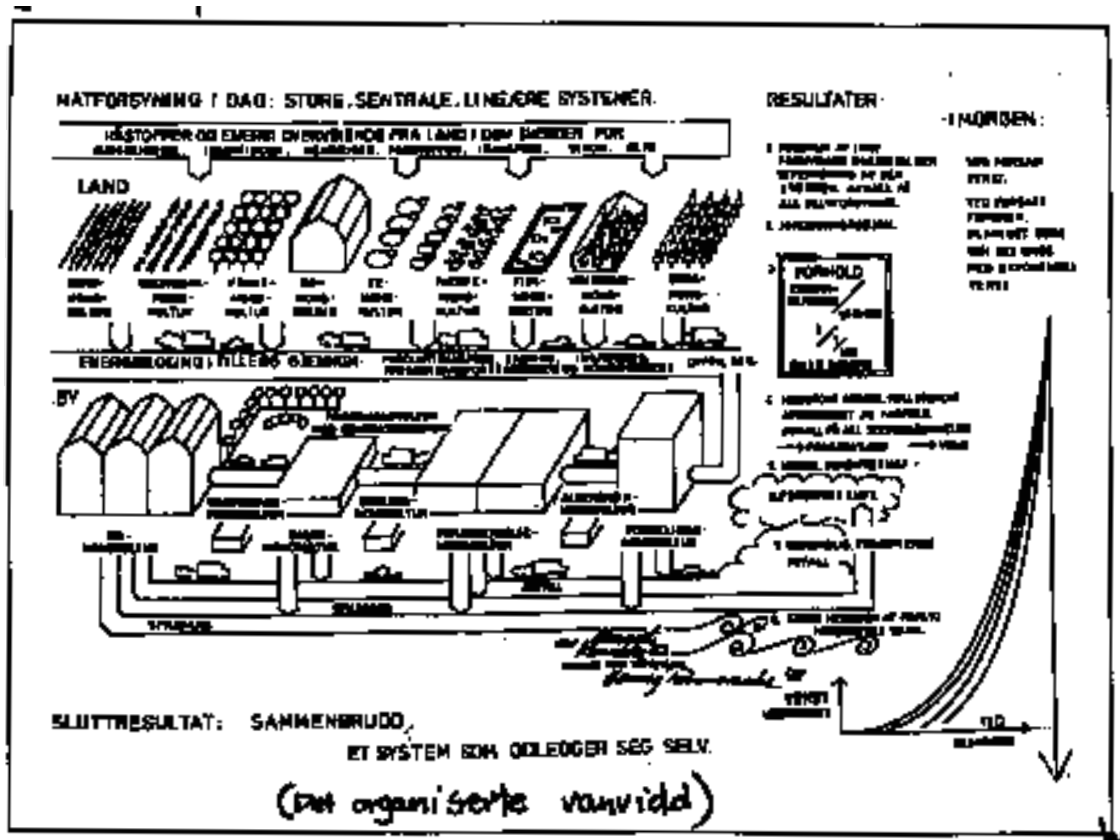
Bjørn Vassnes sier videre at ifølge

den naturalistiske forståelsen er våre verdier nedlagt i oss av evolusjonen, de er selve drivkraften for handling. Uten verdier hadde vi ikke hatt grunn til å gjøre noe som helst, selv det å overleve hadde vært uinteressant. De grunnleggende verdiene kan være enkle: mat er godt, erotikk (selvoppholdelsesdrift/BDB) – det å overleve og få barn er kanskje det aller viktigste. Men fordi vi mennesker er sosiale dyr, avhengig av andre for å overleve, har vi utviklet et byggverk av mer komplekse verdier, som har gjort det mulig for oss å fungere sammen og etter hvert utvikle samfunn.

Mange av disse verdiene er i utgangspunktet medfødte. Det vil si at grunnlaget for dem ligger i genene, men de må utløses, og stimuleres, i de rette sosiale kontekstene. Vi er ikke født ferdige, fordi genene ikke har plass til at den informasjon som behøves. Det kan dessuten være gunstig at noen tilbøyeligheter finner sin i et spesifikt miljø. Poenget er at verdiene er der allerede i utgangspunktet. Vi kan rett og slett ikke la være å katalogisere verden i form av «rett» eller «galt», «godt eller dårlig». Og de mest grunnleggende av disse verdiene er universelt menneskelige, gitt oss gjennom evolusjonen. Vassnes har antagelig mye rett i dette.

Hvorfor definerer BDB verdier? Hva er ifølge han verdifullt for oss? Hva betyr noe? BDB går ut fra at **Livet i seg selv har verdi**. Fordi det er så, sier han, ser vi så godt som alle mennesker kjempe en energisk kamp for å leve og for å få så meget ut av livet som mulig. Som følge derav må alt det, som fremkaller, skaper, utvikler, beriker, forskjønner og foredler livet for menneskene, ha reell verdi.

Enklere kan det vel ikke sies?

– Vi har fått en verdikommisjon. Etikket er kommet på mote igjen. Ubevisst aner vi at samfunnsutviklingen truer oss... Men noen tegn som tyder på, at vi skal få en utredning om eksakte verdi- og vurderingsspmå, slik BDB mente var nødvendig for å åpne veien til verdisamfunnet, synes å være utenfor rekkevidde. Tvert imot: Man leter som vanlig etter lik i historien til de «gode, gamle» verdier

Bente Müller sier at kirken har nøklene til vårt indre univers. Det tror jeg hun har BDB med seg i. For til sjuende og sist handler det jo egentlig om å gripe fatt i realinnholdet i Guds ord. Hele budskapet, alt som står i bokenes bok blir jo annerledes, når vi erkjenner at Gud er et livsprinsipp, en immanent kraftsentral (sjelen).

Men trenger vi ikke å bevare vårt familieliv intakt, da? Legge forholdene til rette for at kjernefamilien skal overleve?

Det vi med en gang kan slå fast, er

tro at kjernefamilien er den beste løsningen for menneskets behov for omsorg og tilhørighet.

Kjernefamilien passer nok som livsform for mange mennesker enda. Like sikkert er det at vi beveger oss mot nye og mer spennende bo- og livsformer, som er mer i samsvar med det androgyne menneske. I løpet av få tiår har både menn og kvinner utviklet både maskuline og feminine trekk i sin natur. Vi er på vei mot det likeverdige fellesskapet, hvor både mann og kvinne behersker alle de

erfart ikke ledet til suksess. Andre impulser hadde kimen i seg til nye, spennende ideer. Men for at dette skulle skje, måtte slike signaler inn på kamparenaen og møte den andre signalstrømmen.

Den andre signalstrømmen var av en helt annen karakter. Den bestod av logiske og velordnede signaler eller informasjon som strømmet fra hjernebarkens grå celler. Resultatet av dette møtet var at den logiske informasjonsstrømmen ble «rystet» og satt sammen på helt nye måter. Som et resultat av møtet mellom disse to signalstrømmene fantes det nå på kamparenaen inne i hans hjerne en mulighetssky av tanker og ideer.

Kun en av ideene ville ende som den utvalgte – løsningen på det problemet han hadde sett på den skolen han arbeidet ved. For at en slik ide eller tanke skulle gå av med seieren på kamparenaen inne i hans hode, måtte det til en utvelgelse. I denne utvelgelsesprosessen var hjemmens verdiressurs til uvurderlig

hjelp. Ved hjelp av verdiressursen evnet han å se skolen og alle som arbeidet der som en helhet og velge ut den ideen han mente ville være best velegnet.

Ideen var faktisk meget velegnet. Den ville forbedre hele skolesystemet, og den var innenfor de rammer han mente var etisk forsvarlig. Imidlertid hadde han erfaring med at slike nye ideer kunne skape motstand i andre menneskers hjerter. Men han var som sagt en idealist og en «kraftfull» person. I tillegg til at hans kraftressurs stadig sendte slike kaotiske signaler inn i hans hjerne, var denne ressursen også sete for den energi han trengte for å sette ideen ut i livet.

Med stråleglans i øynene gikk han inn til rektor og framla sin unike ide. Men rektor sørget effektivt for at stråleglansen i hans øyne forsvant, med det enkle trylleformularet som sa: «Det går ikke, det». Så fulgte en strøm av fakta og logiske argumenter ut av rektors munn som alle stammet ene og alene fra rektors

kunnskapsressurs. Den unge læreren gikk noe gråere tilbake til virkeligheten i skolestua, men med en erfaring rikere.

Men hans kraftressurs var fortsatt virksom og sendte stadig nye kaotiske signaler inn på hjemmens kamparena. Hans nye erfaring la en demper på det hele for en stund. Utvalgsressursen eller verdiressursen i hans hjerne sørget for at ingen nye ideer slapp ut av hans munn i lang tid etter hans møte med rektor.

Til tross for dette, skjedde det igjen at en aldeles glitrende ide dukket opp på hans kamparena. Når han vurderte den, var han overbevist om at denne ideen ikke bare ville forbedre hans egen skole, men bli til velsignelse for hele landets skolesystem. Hans velutviklede kraftressurs struttet av energi for denne ideen, han kunne ikke lenger holde den for seg selv.

Atter en gang gikk han til rektor og framla sin ide, og øynene hadde igjen fått sin glød. Men rektor hadde sine erfaringer med slike unge

idealister som til tider kunne være ganske brysomme. Trylleformularet lå klart på tungen: «Det går ikke, det» hørte den unge læreren atter en gang.

Dette dannet en enda tydeligere sti i den unge manns kunnskapssenter, og de logiske tanker tok mer og mer makt over de kaotiske impulser som hjernebarkens fortsatte å sende. Daglig traff han rektor på lærerværelset, og daglig husket han sine «ubrukelige» ideer.

Det gikk vinter og vår, og sommerferien stod for tur. Han tok ferie fra alt som het skole. En vakker dag, mens han satt der avslappet og skuet over havet, ble det skapt en virkelig genial ide inne på hans kamparena. Han vurderte den så utrolig god at den ville komme hele landet til gode. Hans verdiressurs gav klarsignal til at denne ideen hadde livets rett og burde ut i det offentlige lys. Men det viste seg at han denne gangen ikke behøvde å gå til rektor med sin glimrende ide. I stedet kom det et klart og tydelig

Barnet i oss har helbredende kraft

Av Astrid Strømme

Vi lever i et usunt, mentalt, kunnskaporientert og overorganisert samfunn. På grunn av en for streng orden dempes vår bevissthetskraft, og nye og kreative ideer har vanskelig for å slippe til.

Kirsti Vindal Halvorsen sier dette om hvordan våre verdiressurser holdes i sjakk:

«Det var en gang en ung, idealistisk og kreativ lærer. Gjennom livet hadde han fått mange erfaringer med å løse problemer ved å finne nye stier å gå. En helg satt han avslappet i godstolen, men inne i hans hjerne var det slett ikke rolig. Der inne i hjernens midtre del var det full aktivitet på «kamparenaen». På denne arenaen møttes to signalstrømmer fra to av hjemmens ressurser.

Fra hjernebarkens nederst i hjernen, der kraften har sitt sete, strømmet det kaotiske signaler. Enkelte av disse var helt ubrukelige, og å følge alle disse blindt hadde han

signal fra hans logiske informasjonssenter. Han sa til seg selv: «Det går ikke, det».

Historien har ikke til hensikt å svartmale rektorne, men å vise hvordan vi stopper andres og egne ideer – tanker som kan løse de problemene verden står overfor i våre dager.

Det rådende verdimønsteret er i oppløsning. Det levende, organiske livet er nå en gang slik i sin natur, sier BDB at det uavlatelig krever nye formdannelse. Formdannelse eller det skapte må i støpeskjeen igjen, dersom det ikke passer eller svarer til livshensikten.

Erik Fromm sier at vestens samfunn ikke tar vare på menneskets dypere behov for samhørighet, mening og hensikt i tilværelsen. Det er ingen grunn til, sier han, å akseptere «det syke ved det normale». Noe av selve forutsetningen for å bevare sin identitet, sin mentale sunnhet, er ved å finne tilknytning og samhørighet ved noe, eller noen utenfor oss selv.

Einstein kom til at kjernen i vår tids krise gjelder individets forhold til samfunnet. Individet er mer enn noensinne bevisst sin uavhengighet av samfunnet. Men menneskene opplever ikke avhengigheten som noe positivt, som et **organiske bånd**, som en beskyttende kraft, men snarere som en trussel mot sine naturlige rettigheter eller til og med mot sin økonomiske eksistens. Dets stilling i samfunnet er slik at de egoistiske drivkrefter i denne holdningen stadig blir aksentuert, mens dets sosiale drivkrefter som av

natur er svakere, forfaller mer og mer. Alle mennesker, uansett stilling i samfunnet, lider under denne forfallsprosessen. Uten å vite det er vi fanger av egen egoisme, vi føler oss utrygge, ensomme og frarøvet den naive, enkle og direkte livsglede. Mennesket kan bare finne mening i sitt korte og farefulle liv ved å vie seg til samfunnet. Einstein sin forståelse av samspillet mellom enkelt-individet og samfunnet står for meg som rett – også i dag, lenge etter hans død.

Den danske familierapeuten Jesper Juul, sier at de feminine verdier egentlig er menneskeverdiene. Vi har i dag, sier han, forsiktig åpnet opp for et kjørespor mot «skatten i menneskeåkeren», nemlig menneskeverdiene. Det var i begynnelsen av dette århundre at kvinner stod frem og gjorde krav på økt menneskeverd, som vektlegging på trivsel, sjølutvikling, psykisk helse, identitet osv. Men naturligvis, det synes ikke alltid som om rødstrømpene velger veien, sannheten og livet.

Kvinnene var sentrale i dramaet omkring korsfestelsen av Jesus – de fant graven tom. Kan dette uttrykke en metafor? Kan det ha noe å gjøre med at et samfunn under gitte betingelser kan forstås som en grav, og at det er kvinnene som skal være sentrale i avsløringen i kampen for det nye? Det som er organisk i sin natur? (Ifølge Gernhammer kan det hebraiske navn Maria oversettes med opprør...)

Bergstrøm antyder dette i sin bok

«Eleven – den siste slave». Og det synes å være en forklaring som er i tråd med noe av essensen i Bjørn Vassnes sin siste bok «Myten om fornuffen». Essensen i boken går på at vi beveger oss mot en kultur hvor det går an å både tenke og føle samtidig. Forstand og intuisjon er nødt til å inngå et levedyktig samspill ... (**Begrep og organisk virkelighet skal samsvare/maskulinitet = ånd/tanke skal synkroniseres med det feminine – det organiske**).

50-tallet var en stabil fase i barndommens historie. Mor var hjemmeværende og bidro til at livsstilen var både oversiktlig og ryddig. Far var familiens overhode og økonomiske forsørger. I disse årene var den gode barndom knyttet til hjemmet, og ungene vokste opp etter devisen om at friske unger klarer seg sjølv.

Barnekultur er den kultur som barn har uten innblanding av voksne. Barnekulturen er den måten unger, på en uorganisert måte, prøver seg ut på og skaper seg en jeg-identitet på. På 50-tallet rommet hverdagen frie og fysiske rom for barnekulturen. Barnekultur representerte det spontane, konsentrerte, det lekne, tillitsfulle og undrende barnet som har **helbredende kraft**. Det er ikke for ingen ting at Kristus sier at for å komme inn i himmelen, må vi bli som barn igjen. Metaforen er som kjent et bilde på en fruktbar, mental innstilling til livet.

I vårt århundre som av Ellen Key (pedagog) er kalt «Barnets århundre», har unger stadig fått det bedre. Inntil 1970 har det vært stort

sett enighet om at barns hverdag var trygg. Etter 70-tallet mener mange at unger har fått en hverdag som er preget av utrygghet og ustabilitet. Jesper Juul, derimot, har den oppfatning av at barn og unges selvbilde har økt betydelig siden 1970. Ikke helt samme sak, riktignok. Men det har likevel noe å gjøre med barns situasjon.

I 90-årene viser det seg likevel at institusjonalisering, aldershomegonitet og voksnes konstante nærvær hindrer utfoldelsen av barns egen kultur. Det er faktisk slik at barns egen kultur er truet av endringer i livsstil og samfunnsforhold. Vi bør nå, sier Ivar Selmer-Olsen, beskytte barnekulturen ved å gjøre den til barnekulturvern.

Noe av poenget ved å vie oppmerksomhet til det typiske ved barn og barnekulturen, er at det uttrykker noe spesielt i vårt livsløp. Det er uttrykk for en barnarketype, sier C.G. Jung, en personifisering av livskraft som vi bør ta opp i oss for å være i evig bevegelse og utvikling.

I 90-årenes Norge er vi fortsatt langt fra å realisere det skapende og kreative i vår natur. Den levende hjerne sine verdiressurser holdes i sjakk av et for strengt og fremmedgjort samfunn, av det overorganiserte, ineffektive, uøkonomiske og kunnskapsorienterte. Det er faktisk slik at den ekte menneskesønn- og datter lever i eksil ... vårt «åndelige jeg», vår sanne idenitet, det levende barnet er forvist til ørkenvandring.

Vår historie har mange myter om

«det forviste barnet» i oss. Myter representerer menneskehetens kollektive historier. Elementene i dem er arketyperiske i sin karakter. Det vil si at mytiske historier beskriver **mønstre som gjennomleves om og om igjen av hver enkelt** av oss i vårt personlige liv.

Dette enestående ved vår natur, det guddommelige barnet, det undrende, nysgjerrige i oss er forvist til eksil i informasjonssamfunnet. Menneskesønnen er bortkommen!

Men livsstrømmen, den skapende utvikling beforder alltid tilløp til «det rette» til en livsstil i samsvar med livslovmessigheten. Økobyene sin framvekst, og økologiseringen av visse forhold etc. er vel det nærmeste vi kommer på spirene til det sunne og organiske samfunnet. Men om de er livskraftige nok til å overleve i årene som kommer er ikke godt å si.

Det er også tilfredsstillende å tenke på at Jesper Juul sier at vi har viten nok som snur opp og ned på vårt menneskesyn. Vi er på vei vekk fra det veltillpassede masse menneskene. Det som på overflaten ligner holdningsløshet, forvirring og handlingslammelse, bærer kimen i seg til noe som bare kan beskrives som et **kvantesprang** i menneskets utvikling... For første gang i nyere tid er vi rede til å tro at det enkelte menneskets eksistensielle frihet ikke utgjør noen trussel mot fellesskapet, men kanskje tvert imot er av vital betydning for fellesskapets fortsatte sunnhet...

Hvor står vi?

Figur 3
Den psykososiale modningsprosess

Alder	Livsperiode	Personlig integritet – fortvilelse selv-oppgivelse
20-21	Modenhets	Produktivitet – unyttighet
17-18	Tidlig voksen alder	Vennskap intimitet – isolasjon
14-15	Ungdoms-alder	Jeg-identitet – manglende selvrespekt
12-13	Pubertet	Dyktighet – underlegenhet
	Skolebarns-alder	
6-7	Småbarns-alder	Initiativ – passivitet
3-4		Selvstendighet – uselvstendighet
1-2		Grunnleggende tillit – mistillit

NOU 1977:6

Av Astrid Strømme

BDB sa at verden ikke kommer i orden før **forholdet mellom oss mennesker er i orden**. I overensstemmelse med sin teori om to slags virkelighet, mente BDB at den pedagogiske handling kan ledes enten av en livsfremmende pedagogisk handling eller av et dødbringende prinsipp. «Alt hva jeg vil andre skal gjøre mot deg vil jeg gjøre mot dem». En slik handling gir kjærlighet som frukt. Den negative pedagogiske handling derimot avler misunnelse, hat og klassekamp. Den domineres av holdningen: «Jeg overlater til andre å utføre det for meg nødvendige arbeide».

– Dagens samfunn er på mange måter stadig knyttet til den negative pedagogiske handling. Det har å gjøre med at det gamle verdimønsteret med troen om at mennesker er født asosiale og egoistiske dominerer samfunnsbildet.

– Men vi har altså viten og teorier nok i dag som motsier menneskesynet som fremmer misunnelse, hat og klassekamp. Mennesket er født som kompetente individer! Det er *ikke* lenger holddepunkter for å tro på det gamle verdimønsteret!

Verdimønsteret som er i oppløsning

En bussholdeplass i København: En bestemor med to barnebarn på ca fire og seks, venter på bussen. Gutten på fire trekker bestemoren i kåpen og sier: «Bestemor, jeg må tisse».

Bestemor: «Det går ikke nå. Nå skal vi hjem!»

Gutten: «Men jeg må veldig!»

Bestemor: «Nå gjør du som Beste sier og dermed basta! Se bare på storesøsteren din hvor stor og

fornuftig hun er».

Gutten: «Jamen jeg må tisse ... veldig!»

Bestemor: «Kan du ikke høre, gutt? Du må tisse når du kommer hjem. Hvis du ikke er grei nå, kan du være sikker på at Beste skal fortelle det til mor. Så får du ikke være med Beste til byen mer!»

I mange hundre år har vi lært barn å ha respekt for makt, autoritet og vold – men ikke for mennesker.

De voksne som er sitert i de foregående eksemplene, er ikke dårlige mennesker. De elsker barna og barnebarna sine, og er henrykt over dem når de oppfører seg pent, pussig eller sjarmerende. De handler bare ukjærlig, fordi de har lært å forstå det ukjærlige som kjærlig, og det kjærlige som uansvarlig. (fra 7.7.1996)

Positivt samspill

Erik H. Erikson sin teori om hvordan den psykososiale modningsprosess til individet forløper, er mye brukt og vist til. Det gir oss et kart til å orientere oss etter i barneoppdragelsen. Eriksom sitt kart over vårt utviklingsforløp er også velegnet til bruk for, hvordan vi bør tilrettelegge miljøet for at den personlige vekst og utvikling skal skje i et positivt samspill med omgivelsene.

se ill.

– Nøkkelordet er altså positivt samspill i alle mellommenneskelige relasjoner. BDB formulerte en rekke spørsmål og kriterier, som vi kunne benytte oss av for å fremme det levende, organiske samfunnet. Enhver som oppfatter seg som miljøvernere, samt alle oss andre, bør i møte med miljøet kunne stille spørsmålene.

– hva består i kraft av seg selv?

– hva har organiske, dynamiske egenskaper?

Sagt i klartekst så er det naturen, det biologiske og organiske liv vi skal prioritere. For BDB var det organiske liv alt. Han var altså på linje med dagens miljøvernere, og han gav oss disse to spørsmålene som redskap til å finne veien...

Den psykososiale teorien om hvordan den personlige vekst og utvikling foregår er utmerket. Men vi savner både hos Erik H. Erikson og Jesper Juul påvisningen av at det eksisterer en konflikt mellom individet og samfunnet. Erich Fromm så den, og Bertram Dybwad Brochmann så den. Mer enn noen annen forstod han at vi måtte omforme eller forandre samfunnet. I praksis har dette noe å gjøre med vår produksjonsform, og den sosiale- og pengeøkonomiske tenkemåte.

– Menneskehetens utviklingsprosess er en inferovandring, sier Bente Müller, men den er ikke ubrytelig. Den lineære tanke er istand til å konvertere til en annen logikk, forutsatt at den er logisk overbevisende og bekreftes av universet. Konverteringen er menneskets befrielse fra den **voldsutløsende, patrarkalske religionen**.

Trenskiftet er naturlig, og skjer slik: Når den sirkulære logikk, den nye og hensiktsmessige tenkemåte, blotter seg for den lineære tanke, berøres tanken av en overordnet logikk. Berøringen er befruktende, for den sirkulære logikk har den biologiske hjernens egen genetiske kode, og gjenkjennes øyeblikkelig.

Denne genetiske gjenkjennelse er et signal som igangsetter en logisk kjedereaksjon, en tankereaksjon som

forts. neste side

I skalle - - -

seiersgang over hele verden. La så Samfundspartiet få lov til å stå der. Det er ikke første gang jeg kjemper mot den reaktionære linje i dette partis program under navn av en frihet som vi andre ikke forstår».

Bonnevie mente at Bonde la noget mere i lovforslaget enn det inneholdt, og fremholdt at det var behandlet også av psykologer som N. Vogt og Scharffenberg.

Bonde: Jeg har selvfølgelig studert proposisjonen og dens forarbeider meget inngående, og jeg behandlet tingene ganske enkelt ut fra den ånd og den mening som ligger i loven, og jeg vil bare sette fingeren på at det videnskapelig sett er erkjent nu at der er andre måter å løse de spørsmål på som loven tar sikte på å løse, der er andre måter enn ved voldelige inngrep på individet, og ut fra den forutsetning mener jeg at man skal være forsiktig med å vedta en så brutal lov som denne.

Når hr. Bonnevie nevnte, at det har vært forelagt for psykologer som doktor Vogt og doktor Scharffenberg, så vil jeg bare gjøre oppmerksom på, at den psykologi som de representerer, ikke har noget med den psykologiske videnskap å gjøre som jeg tenker på, nemlig psykoanalysen, og jeg fastholder, at lovforslaget ikke er forberedt under hensynstagen til det som faktisk foreligger på det videnskapelige

psykologiske område.

Ved voteringen blev Bondes utsettelsesforslag forkastet mot 1 stemme.»

* * *

Den virkelige effekten av Steriliseringsloven: For taterne i Norge fikk steriliseringsloven store konsekvenser. Taterne ble utsatt for omfattende sterilisering.

Tidslinje III

1936

Generalsekretær Carlsen i Norsk Misjon tilrår sterilisering av en 13 årig taterjente i fosterhjem... pga hennes vilde og vettløse erotikk.

1937

Ingvald B. Carlsen i Norsk Misjon utk. med «Sosial Håndbok»: Det er ikke gjort i en håndvending å utrydde ugress som har hatt så lang tid til å feste rot...Det vil ligge nær at man opptar til drøftelse de rasehygieniske spørsmål som knytter seg til omstreiferspørsmålet.

1938

Jon Alfred Mjøen: «Rasehygiene».

1940

Myndighetene ville ha «norsk» bosetting i Finnmark, fordi samene og kvenene i området ble ansett som nasjonalt upålitelige. Norske

offiserer foreslo å opprette en større bosetting med preferanse for pålitelige sørnorske bønder.

1948

K.E. Schreiner: «Den nordiske rase og Norges eldste befolkning»: skallemålinger blant samer og kvener og gode nordmenn.

POT ville utelukke ungdom nordfra som grensevakt. Sjefen for hæren, Wilhelm Hansteen fant det mest betryggende at samtlige avdelinger nordpå ble rekruttert fra Sør-Norge.

1954

Lensmannen i Vest-Finnmark Hans Westgaard, koblet kommunisttrusselen sammen med de etniske forholdene i Alta.:

«Med blandingsrasens ubestemmelige disposisjoner og med en fiendtlig innstilling til samfunnet, er denne del av befolkningen mindre hemmet av nasjonalfølelse og samfunnsansvar, og tilsvarende med disponible for personlig vinnings skyld eller som offer for politisk propaganda til å la seg nytte som redskap for denne eller andre. Tenker en da på bistand fra fremmed makt, eller på annen måte landsskadelig virksomhet kan en regne med at en innen denne materie i første rekke vil finne individer som er villige til det.»

1955

Høyesterett i Norge fradømte flyttasemene fiskerett til fordel for fastboende bønder. I Norsk Rettstidende heter det: det må stå staten fritt for å ordne grensene for sin eiendom uten hensyn til samenes rettigheter etter reindriften. AS.41

1959

Den norske opinion blir fornærmet da den sørafrikanske FN-ambassadøren svarte på norsk kritikk i hovedforsamlingen i FN ved å be nordmennene om å feie litt for Egen dør. Han viste til at den samiske minoriteten i Norge ble dårlig behandlet.

Historien videre

På 50-tallet drev legen Sem-Jakobsen nevrokirurgiske forsøk på sitt institutt på Gaustad med midler fra dem amerikanske forsvarsdept. Hadde tilgang på pasienter fra flere norske institusjoner som han drev hjerneeksperimenter med. Fikk bl.a. mange pasienter fra Emma Hjorth-overlegen Ole B. Munch.

Det var en omfattende stigmatisering av tater, samer og kvener i Norge. Gjennom hele 50-, 60- og 70-tallet gikk man over til andre tiltak overfor mange av disse, bl.a. lobotomering og elektrisk sjokk ved de psykiatriske sykehusene landet over.

Fornorskningsprosessen er fortsatt i godt gjenge i landet gjennom hele 50- og 60-tallet. Det er ingenting som heter samiske rettigheter. Vi nærmer oss utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget og demonstrasjonene i Stilla. Samiske kvinner møter opp hos Gro, men får ingen gehør og nekter å flytte seg. Sultestreikende samer utenfor Stortinget, alt er forgjeves for myndighetene tvinger utbyggingen gjennom med politimakt. I all hemmelighet blir sivilforsvarskjøretøyer kjørt opp til Stilla via Finland. Det er makten som rår i samiske områder.

Under valgkampen i Finnmark i 1997 serverte Frp-herrene Hagen og Gundersen en historieløshet som er så graverende og skremmende at en skulle tro de sonnet av i historietimene på skolen. De nevner ikke med et eneste ord hvordan den samiske befolkning har blitt behandlet gjennom tidens løp med fornorskningsprosess, internatliv og maktovergrep fra storsamfunnets side. På spørsmål fra Dagbladets journalist om han synes det var interessant og lærerikt å besøke samene, uttaler Fridtjof Frank Gundersen at han er forbauset over hvor mange som snakker dårlig norsk. Problemet synes å være å lære dem skikkelig norsk, ikke samisk, hevder han videre.

Her er det Gundersen viser sin store kunnskapsløshet: all forskning tilsier at man må lære sitt eget morsmål skikkelig før en kan lære seg norsk. Gundersen burde lært av den bedrøvelig fornorskningsprosessen som ble tredd nedover hodet på samene før og etter krigen. Samene gikk på norske internatskoler der det bare ble snakket norsk. Det hjalp dem lite i språkutviklingen. De ble i stedet fremmedgjort og latterliggjort. Herr Gundersen hadde heller ingen anelse om at det fantes samisk flagg, samisk nasjonaldag og nasjonalsang.

Dagbladet avslører i en større artikkelserie at et rasehygienisk

G. E. Bonde

sentralregister ble utarbeidet av Karl Evang og overlege Ole B. Munch ved Emma Hjorths hjem der det var navngitt 11 000 norske familier. Myndighetenes klare oppgave var å sterilisere bærere av uønsket arvestoff. Det er i forbindelse med denne artikkelserien kom det frem at 51-årige Elling hadde vært innesperret i 22 år fordi alle trodde han var språkløs. Mannen var passiv, neddøpet og hadde for lengst oppgitt sine rømmingsforsøk fra ungdommen. Nyansatte ved institusjonen lurte på Elling kanskje likevel snakket og forsto et språk. Kanskje han var same? En finsk kokk ved samme institusjon løste gåten: Mannen var slett ikke språkløs og evneveik: han forsto finsk, og det lille han snakket var slett ikke uforståelig babbel fra en fullstendig omtåket hjerne, men rett og slett hans morsmål som kven. I barndomshjemmet ble det bare snakket finsk og han hadde neppe hørt noe annet språk før han begynte på skole og møtte norsktalende lærere. I norsk skole var det den gang ikke tillatt å snakke finsk, og heller ikke samisk, og all undervisning foregikk på norsk.

Hvordan er dette mulig? Institusjonen ante ingenting om hans bakgrunn. Han hadde blitt plassert i barnehjem med diagnosen debil etter test på Tromsø sykehus i 1960.

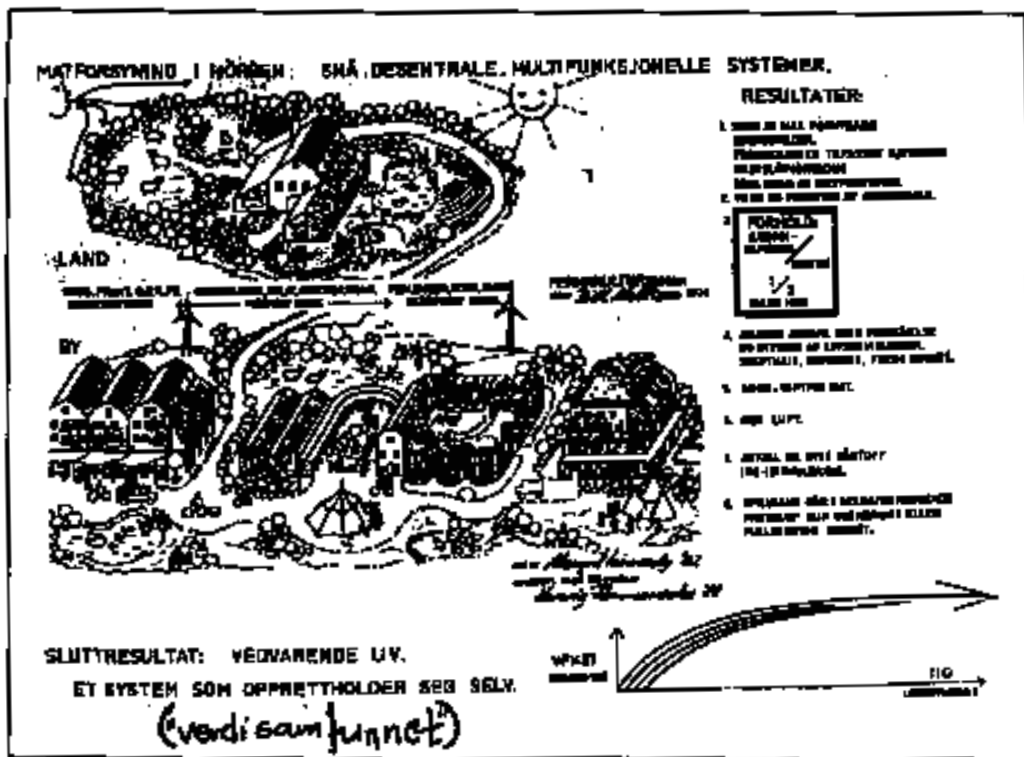
Karls Evangelium

Karl Evang satt som helsediktator fra 1938 til 1972 med uinnskrenket makt og myndighet, et grunnleggende element i sosialdemokratiet under Arbeiderpartiet. Han snakket om «den gode folkestamme». Dette er en finere omskriving av begrepet rasehygiene. Utgangspunktet var på en måte å foredle arbeiderklassen som var utsatt for mye sykdom og dårlig ernæring. Men denne Evangelisering førte med seg et rasehygienisk aspekt: sterilisering, først og fremst av psykisk utviklingshemmede og tater men også samer og kvener ble utsatt for dette. Men det fantes andre kriterier også: hustruene til alkoholikere kunne også bli sterilisert fordi mannens dårlige egenskaper og arv ikke skulle føres videre på barna.

Nå fremkommer det at det i et hemmelig rasehygienisk sentralregister utarbeidet av Karl Evang og overlege Ole B. Munch ved Emma Hjorths hjem er navngitt over 11 000 norske familier. Myndighetenes klare oppgave var å sterilisere bærere av uønsket arvestoff. Dette er hovedbudskapet i Karls Evangelium.

I det sosialdemokratiske skapet

forts. neste side

Hvor står - - -

resulterer i den innfoldende logikkens språklige utfoldelse. Kjederaksjonen er den lineære tankes logiske dragning gjennom den sirkulære logikkens urspråklige spiralkjelde, inn i eksistensmysteriets genetiske kjerne.

Ved denne dragningen av den rettlinjede tenker gjennom den sirkulære struktur, blir den innfoldede logikk tilgjengelig for bevisstheten.

Slik sprenges den ukjente graven i menneskets indre. Gravsprenningen utføres med et usynlig sprengstoff som ligger latent i alt værende. Med en myrket logikkens genetiske kode.

Illustrasjonene er fra VR Synnevågs hefte: Økologisk planlegging.

Litteratur: Ditt kompetente barn av Jesper Juul, 1996

Barn møter framtiden av Kirsti

Når tall og formler

«Når tall og formler ikke mer gir nøkkelen til alt som skjer; når de som sang og gav seg hen, vet mer enn meget lærde menn, når verden atter har begitt seg dit hvor livet strømmer fritt; når lys og skygge møtes i den ekte klarhets harmoni, og dikt og eventyr blir sann historie om jordens land, da vil det store livsbedrag forsvinne ved et trylleslag.»

Novalis, til norsk ved Andre Bjerke

Vindal Halvorsen, Landbruksforlaget 1994

Bertram Dybwad Brochmanns pedagogiske visjon (hovedoppg.) av

Nils K. Skarpeteig

Jomfruprøven av Bente Müller

Per Gynt var ikkje av dei store syndarane

Men kva med dei som hadde makt for kring 60 år sidan og tok ansvar for mange millionars liv og død?

Etter krigen i 1945 vart den tapande parten dømd. Men dei som ville hatt eit ærleg oppgjær på sanning og rettferds grunn vart ikkje høyrd på. Var det slik det gjekk til at makt vart fastslege som rett? Stalin drap og fengsla millionar av sitt eige folk i «fredstid». Og det var vel ingen tvil om at Stalin var krigs-brots-mann med ned-slaktinga av dei polske offiserane i Katynskogen?

Men slik å gjere makt til rett er livsfarleg. Det forstod ikkje makthavarane. Trudde dei, og trur dei, at «makt er rett», kan byggjast på i all framtid? Soleis har sann utvikling hatt tronge kår. Sanningsljuset har ikkje fått skine fritt. Og i staden for sann vokster, har det vorte forfall. Materialisme. Dyret sin tidsalder.

Men mennesket vil atter måtte vakne. Elles er det ikkje so vanskeleg å sjå at denne sokalla utviklinga vil gå frå gale til verre. Kyrkja har teke bort forbodet mot å ha fleire gudar enn den eine sanne. Slik har det vorte fritt fram for falske profetar og gudar. Det er

skapningen som har vorte viktig og Skaparen gløymd. Mennesket må forstå seg som ansvarleg med-skapar i den Gud-skapte «hagen» – jorda. Arne Garborg opplevde at arbeidet med jorda for det levande som skulle vekse gav han so mykje. Det var «gudsteneste» å slik hjelpe det som skulle vekse i kampen mot ugraset.

Det er i det skapande arbeidet mennesket skal finne seg sjølv. Finne glede i å nytte sine Gud-gjevne gaver til gagn for seg sjølv og sine. Men når mennesket har kome under Mammon har det vorte omskapt, frå å vere *gjevande* til å verte *kreivjande*. Det er berre det materielle resultatet som tel. Det som kan målast, vegast og teljast i pengar.

Jorda og bonden vert omsnudd. Frå å vere gjevande, vert dei pressa til å gjeve til dei som er på rov. Kan det tenkjast at dette har samanheng med det rådande økonomiske systemet med spekulasjon og renter? Korleis atter få gjort det livstenlege rett verdsett og løna etter sitt sanne verd for *livet*?

17.7.98

Sigurd Lyngstad

I skalle - - -

synes det som om det finnes utallige skjeletter som vil ut. Den viktigste lærdommen vi kan trekke ut av dette er at det ikke er den genetiske arvemassen som er til størst fare for et samfunn, men derimot sosialt arvegods og brunt slagg fra de gode sosialdemokrater med Karl Evang i spissen. Det er dette som er den røde tråden i vår forhistorie.

I våre egne rekker kjenner vi også til denne Evangeliseringen. B.D. Brochmann ble selv utsatt for dette da han ble sendt til mentalundersøkelse etter krigen. Myndighetene hadde vel aller helst sett ham satt ut av spill som en av disse defekte typene som steriliseringsloven beskriver.

EPILOG

Som et apropos til den nedverdiggende behandlingen av individer som er annerledes, vil jeg nevne en bok av professor Ørnulf Vorren, «Samer, gull og rein i Alaska». Den beskriver en virkelighet som man ikke finner i en eneste historiebok i skoler og universiteter i Norge. Det vitner om hvor sterk denne fornorskingsprosessen i landet var overfor bl.a. samene.

Den 14.12.1893 ble det sendt en anmodningen til de skandinaviske avisene i USA om å ta inn følgende annonse:

«Menn ønskes til å ta seg av reindrift i Alaska. Ved innføringen av tamrein til det nordlige Alaska ønskes noen få menn som har hatt praksis med vokting og avl av rein. Dersom en eller annen leser kjenner til en same (Laplander) i USA eller Canada som er blitt oppdratt til å vokte rein, og som ville ønske å reise til Alaska og lede reindriften der, vennligst send hans navn og adresse til dr. Sheldon Jackson, Bureau of Education, Washington DC. Meddel også helsetilstand, alder, erfaring med rein og lønnsforlangende.»

Dette var begynnelsen på en

nesten eventyrlig samisk innvandring til Alaska som ville sette preg på delstatens historie i mange tiår fremover. Man kan virkelig undres storlig over hvorfor dette ikke er nevnt med et eneste ord i norske historiebøker!

Annonser fikk god respons slik at en av Jacksons medarbeidere, William Kjellmann, født i Talvik i Finnmark, fikk i oppdrag å reise til Norge og Finnmark for å hente den første kontingenten med samer. Seks familier og en ungar dro så over til USA i 1894 med dampbåten «Island». Disse familien ble kjernen i den samiske reindriften i Alaska ved reindriftsstasjonen i Teller frem til neste pulje av samer ankom med den såkalte «Manitoba-ekspedisjonen» fra Bossekop i 1898.

Amerikanske myndigheter med Sheldon Jackson i spissen mente at reinen ville komme til å spille en sentral rolle i disse ugjestmilde områdene som transportdyr og matauk for innbyggerne, i særlig grad inuitene. Det ble organisert et stort anlagt prosjekt for å lære opp inuitene i reindrift og samiske familier sto meget sentralt i dette arbeidet. Flere episoder beviste også at reinen var et uovertruffent dyr til transportbruk: da åtte hvalfangstskuter lå innefrosset i isen utenfor Point Barrow, ble forsyninger fraktet inn til de hjelpeløse mannskapene med rein. Etter seks ukers vandring nådde de frem med 435 rein, noen ble slaktet, men resten ble grunnstammen for reindriften ved Point Barrow. Jackson unnlot ikke å lovprise reinens dugelighet i arktiske strøk.

Etter dette tok samekolonisasjonen til for alvor. «Manitoba» ankom USA med hovedgruppen av samiske familier fra Finnmark. Blant disse var Anders Aslaksen Bær (senere amerikanisert til Andrew Bahr), som kom til å spille en meget sentral rolle i historiens lengste reinhjordvandring («The great Trek»). Disse familiene ble stasjonert på forskjellige områder i Alaska med

sine reinhjorder og kunne for alvor ta til med sitt arbeide overfor både inuitene og den øvrige befolkningen. Dette er tiden for gullrushet i Klondyke. Langs Yukon-elven skjerper tusener av eventyrere etter rikdom under meget ekstreme forhold. I løpet av de nærmeste årene foretar samer med reintransporter utallige redningsaksjoner langs elven da skjerperne på grunn av værforholdene ikke får forsyninger. Likevel mister hundrevis av skjerperne livet i disse årene. Uten reintransportene til de nødstedte ville enda flere menneskeliv gått tapt.

Den største prestasjonen, som også er behørig beskrevet i amerikansk faglitteratur, er den tidligere nevnte Anders Aslaksen Bær lange vandring fra Alaska til nordområdene i Canada med 3000 rein som skulle overlates canadiske inuitere. Anders Bær var 60 år da han fikk oppdraget sammen med fem andre samer og opplærte inuitere. Vandringsen skulle etter planene var i to år. Reinhjorden med de utslitte mennene ankom ikke målet før etter seks - 6 - år! En må huske på at dette er meget værharde områder. Om somrene var insektplagen enorm, og vinterstid var kulden og snømengdene så ekstreme at følget måtte ligge i ro i månedsvis. I tillegg måtte de følge naturens rytme med både kalving og tilising av havbuktene. Dette klaffet ikke alltid slik at de måtte vente til neste høst for å føre flokken videre over utallige islagte elvemunninger. Tusen rein stakk tilbake og måtte oppgis, men på grunn av den lange varigheten av vandringsen, ble tilførselen av ny rein etter vellykket kalving såpass god at den erstattet det tapte. Likevel ble det foretatt mange tilbaketurer for å hente inn grupper av reinsdyr som stakk av gårde. Dette kunne ta opp til seks uker! Dette må ha vært et umenneskelig slit fra 1929 til 1936, en av historiens lengste reinforflytninger. Anders Bær fikk

Despoti på larveføtter

Som gift-kremler der eser opp ved regn, oppeste Kreml-despoter i hammerens tegn.

Når invasjonen kalles invitasjon da er det skummelt ordbedrag, sagt av en brutal okkupert der agerer som pansret elefant. Despoti på larveføtter knuste frihetskimers røtter!

All tvil vek bort, enhver kan se at satansmakt med vold kan skje, ved partislavisk fix ide!

«Normalisering» – i Kremles regi, betød å «utjamne» enhver som vil si noe nyskapt og bedre enn andre sa før. Du skal kjemi-hjernevaskes – innen du dør.

Da voldtas frie menneskesinn som proppes full av hjernespin. Ved hjelp av makt og uniform skal folk ensrettes til fix «norm» av statsmakt fastlagt helt konform.

Naturens utvelgende ulikhet stor, fornektet dogmatisk ved fraser og ord. Skapende ulikhet i menneskers sinn, skal smålig «utjammes» – ved partihjernespin. Sannhetsvik og menneskesvik, for å gjøre alle lik.

Alt svikes – man ihjelslo «bror» som ikke partislavisk tror på likhetsdogmet, statssensur og hjernevaskeplikt, og på å gjøre dyd av egen tankesvikt –.

Mekanisk partitenkning virker som tvang, avbiter «dialektisk», fornuft – mot tvang! å tvinge enhver til å skrive likt, opphøyes til dyd og borgerplikt.

«Moralen» blir å se det slik: Følg slavisk fjernstyrt direktiv. For husk: System går over liv: – og likhetsloven går over – lik –.

Svein Otto Hauffen

ingen god hjemkomst etter denne fabelaktige turen: i mellomtiden hadde hans innkjøpte eiendommer i Seattle gått under hammeren uten at han ante noe som helst. Som plaster på såret ble 1.april utropt til Andrew Bahr Day av myndighetene i Seattle. Det ble vel heller oppfattet som en dårlig aprilspøk for den utslitte Anders Bær!

I alle tilfelle er det en skam at historieløsheten er så stor i Norge at denne samiske emigrasjonen til USA ikke er tatt med i de offisielle historiebøkene. Her er stoff nok til både bøker og filmer, for maken til dramatiske beretninger er det sjelden man leser. Meget avslørende og interessant er det også å lese om presten T.L.Brevig som underviste samene i det amerikansk språk og historie ved reindriftsstasjonen i Teller som uttaler følgende om samene i en rapport fra 1899: «De er flinke og snare til å lære, - de synes å vise særlig oppmerksomhet for skriving, noe som de er nøyaktige og

omsorgsfulle med.»

Dette står jo i meget sterk kontrast til skoledirektør i Finnmark, Bryggfeld, som i 1924 uttalte om samene at de var så degenererte som folk at det ikke var formålstjenlig å gi dem undervisning! I ettertid fikk vi jo følgene av et slikt ekstremt syn med fornorskingsprosessen og det hele som ødela en hel generasjon samer.

Kilder:
Einhard Lorenz: Samefolket i historien
Olav R. Ekeland Bastrup: El Jucan - asfaltens sønn
John Gustavsen: Vi kom først
Adolf Steen: Samene - emner og oppslag 2
Samfundsliv nr. 48, 31.5.1934
Ørnulf Vorren: Samer, rein og gull i Alaska (Davvi Girji 1989)
Dagbladet
Div internett-artikler

Livet er so viseleg laga, – har sjølv-regulerande evne i seg?

Av Sigurd Lyngstad

Dersom ikkje vegen til det gode liv vert fylgd, vil det vonde kome i staden. Den som veit kva som bør gjerast, men ikkje gjer slik, vert då årsak til det vonde som må kome etter *årsaks-lova* sin verkemåte. Om Jesus er sagt, at han tala berre i likningar. Han samanlikna med det som alle kjende, slik at alle kunne forstå. Og enkle, ærlege forstod. Men sidan Jesus tala på ein annan måte om Gud, nekta dei skriftlærde å høyre. Den gud de kjende ville ha ofring til seg, han ville sanke og hauste der han ikkje hadde sått. Det var Mammon. Jesus åtvara mot Mammon-dyrking, og vart ikkje tolt. Dei skriftlærde var på «parti» med sin gud, og difor takka dei for at han hadde vore so god med dei. Guden Mammon gav dei lov til å vinne rikdom, makt og ære, og når det lukkast, gjekk dei i templet og takka sin gud. «Fyreskriftene» som dei trudde på, hadde gjort den sanne Guds lov til inkjes, som Jesus sa det, kunne dei ikkje forstå. Dei ofra til sin gud som andre u-opplyste heidningar. Og som dei sanne sjåarar, profetane, sa at Gud stygdest med slike offer. Den sanne Gud venta noko anna: Med-menneskjeleg forståing: miskun, ikkje blod-offer og liknande. Og når dei ofra til dei fattige, var det av si overflod. Jesus såg og dømde onnorleis. Den fattige som gav av sitt vsle, av medkjensle for dei som ingen ting hadde, var den

som *verkeleg* gav! Jesus åtvara mot Mammon, men vart han skyna? Og korleis i vår tid? Nei, Mammons makt er større enn nokon gong før – no verds-makt! Og vår tids skriftlærde er lik dei gamle, som silte bort mygg, men slukte kamelar! Det er dei små synder dei er opptekne med. Mammon-dyrkarane har teke jorda frå dei som levde, og ville leve av sitt ærlege arbeid.

Kva har hendt? Har den vesle bonden late seg lokke eller tvinge bort frå naturleg liv i samsvar med naturgrunnlaget? Frå livs-dyrking til penge-dyrking? Jau, med pengar har det vorte lokka, og med pengar har det vorte tvinga! Det er eg nok ikkje åleine om å ha røynsle av det! Målet for penge-dyrkaren er meir og meir pengar. *Ikkje* det mest livs-tenelege.

Den sokalla utvikling, er toppstyrd og penge-styrd, med pengane som den drivande kraft. Det livsskadelege økonomiske systemet, som er grunna på spelereglar som er menneskeskapt, og i motsetning til dei Gud-gjevne livslover. Difor meir og meir maskinar og robotar, som er «flinkare», og meir effektive. Sjølv sagt må denne «utviklinga» føre til arbeidsløysse. Mennesket kan ikkje tevla med dei mykje sterkare «trolla», – maskinar og robotar! Men før menneske vaknar til forståing av å ha gjeve makt til blinde krefter kan lite gjerast. Det er gamalt kjent: Lediggang fører til alt vondt! Når menneskja vert fråtekte den

naturlege og sunne kroppsaktiviteten – arbeidet – kjem det som me ser, eller ser me ikkje? Aukande brotsverk, rusmidlar som trøyst i eit tomt liv. Utskjeing og nytjesjukt sexliv. Slik vil Mammons-presteskapet måtte gå til grunne med den verd dei har vore med å skape. Eller vil dei sanne at dei har vorte vill-leia, og sjølve vore med om vill-leiinga? Sjå avsporinga, og prøve kome innatt på vegen? Me kan nytte dei gamle gode likningane: Bjelken og kamelen, som «flisane» og «håra» kjem frå.

Det har vore sagt, men det må atter seiast, so ofte til det vert skyna: Renta og spekulasjonen er grunna på menneskeskapt spelereglar av det slag som Jesus kalla «fyreskrifter» som gjer Guds lov til inkjes. Dette har førd til at «kjærleik er vorten kald». Sitat. Den naturlege trongen til å gjere det beste for sine medmenneske, må vike for maktsystemet sine vedtak som tvingar til å gjere – det som ikkje bør gjerast, – utnytte sine medmenneske for å halde seg sjølv oppe. Slik har det vorte! Og me skal innbillast at det er det «vonde» mennesket som vil ha det slik! Nei, det er blinde leiarar for blinde, som har skapt og held det sjølvøydeleggjande maktsystemet oppe!!

Bytteringer – LETS – Alternativ økonomi

Nordisk konferanse
Nesodden 8. – 11. oktober 1998

Programmet for konferansen omfatter både teoretiske tilnærmingar til økonomi og samfunn, tanker omkring selvforsørgende lokalsamfunn, «sosialt regnskap», nettverkets betydning og utveksling av erfaringer fra eksisterende LETS – eller bytteringsystem.

Ta kontakt dersom du er interessert i å bidra med foredrag, materiale eller ideutvikling for konferansen – snarest!

Påmelding innen 15.09.98 til I.S. Straume, Hellevikvn. 149, 1450 Nesoddtangen. Tlf. 66 91 50 54

Kva med litt sjølkritikk?

Ved stortingsvalget brukte vi mye kritikk om den som vi har valgt til å styre oss. Men det kan vel også være mye å kritisere oss som skal styres. Vi har demokratisk (folkestyrt) samfunn, og derfor har vi alle ansvar og forpliktelser, og derfor bør vi heller hjelpe dem som har ansvaret i å ordne samfunnet, enn bare å kritisere dem.

Det er mye kritikk mot helsevesenet nå for det tar lang tid for å få hjelp. Men her kan det kanskje være grunn til mye kritikk til oss som fordrer hjelp, for det vi lever usunt, så det er for mange som må ha hjelp.

Som medlem i et demokratisk samfunn, vil jeg framsette den ide, at vi samarbeider med myndighetene for å forandre grendehusene fra å brukes til pengeveksling og pengespill, til å forandres til å brukes som sosiale møtesteder. Det mener jeg ville være en fordel, både psykologisk og medisinsk og økonomisk.

Ola Øverbø, Lillehammer

Geilo 13.7.98

Kjære ektefolk, ambassadører, Sonja og Anders!

Enno ein gong – den herlige opplevelse å se vår og sommer, vinne for vinteren!

Etter en vartur til Stavanger, tok tankene fatt i sommerens stevne. Dagaliflyet tok ikke mange minuttene og jeg overlevde det. Bestilling til Haugesund Hotel var overvunnet! Så, ja, så viste det seg at nevnte fly ikke var i rute hele juli måned! Etter avbestilling, ønsker jeg dere alt godt både i stevnetiden og videre! Det er jo fint med hver dag! Den er en sjelden gave.

Det kjennes også som mye av kornet er modent. Og en utsøkt lykke å få bidra litt i veksten. Som jeg sa til resepsjonsskranken: Jeg er med dere i tankene, og ønsker dere lykke til! Igjen!

Og dere må ha det godt!

Hilsen Helene

PS. Like før jeg skal skrive til Agda så snart jeg får tak i konvolutter.

DS

– Kutt ut verneplikt, og spar millioner

Forskeren Morten Berg mener at den alminnelige verneplikten bør avskaffes og at Forsvaret heller bør innkalle nok personell til å opprettholde en krigsproduksjon.

På den måten er det mulig å spare 850 millioner i året, mener han.

Morten Berg er i dag førsteamanuensis ved BI. Da han fram til i fjor var seniorforsker ved Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning, vurderte han to vernepliktsmodeller på oppdrag fra forsvarsdepartementet.

Den ene modellen innebærer at verneplikten redusers til ni måneder for alle, og dette vil etter Bergs mening gi en innsparing på 4750 årsverk med vernepliktige og 475 millioner kroner årlig.

Den andre modellen forutsetter at det bare vil bli innkalt personell som er tilstrekkelig for å opprettholde en krigsproduksjon. Det er denne sistnevnte modellen forsker Berg mener er den beste av hensyn til samfunnsøkonomien; Han anslår at Forsvaret kan spare 6600 årsverk med vernepliktige og 850 millioner kroner årlig.

5.9. 1994:

Grønne spader fra Norden?

Humanitært, sosialt og politisk er Skandinavia ledende i verden. Vi har ikke mafia-terror, og ordførere og politimestere kan ikke «kjøpes» i Norden.

Dette forplikter!

Årlig har de nordiske land militærutgifter på cirka 100 milliarder kroner. Grotesk absurd nå når fiendebildet er borte. Dog kan militæret ikke avskaffes over natta. Arbeidsledigheten forbyr det. Men nytenking (perestrojka) og omstilling bør være mulig.

Derfor foreslår Humania-Konseptet: Parallelt med de nordiske forsvars geværavdelinger brukes befal, teknologi, transport- og kommunikasjonsutstyr som verktøy for et økologisk orientert Nordisk Hjelpekorps for all skandinavisk ungdom – også kriminelle. I korpset kunne alle unge i felles arbeid få håpet og fremtidstroen igjen i nasjonal og internasjonal innsats. Nøkkelord: Brønnboring, husbygging, vind-, bølge-, vannkraft- og solcelleenergi, biologisk jordbruk og ernæringslære, sykehus, barnehager osv. osv.

Som etterbruksmagnet for

Lillehammer har Humania-Konseptet også foreslått at hovedkvarteret for et Nordisk Hjelpekorps legges til Jørstadmoen. Som korpssnavn foreslår vi «De grønne spader» og har symbolsk plassert en grønnmalt krigsspade (1943) hos politiet i Lillehammer (som håp for kriminell ungdom). Vi har også fotografert en gruppe barnehageunger omkring den grønne spaden i håp om at det for dem blir selvsagt å avtjene samfunnstjeneste med grønne spader framfor med geværer.

Gi oss ordrer fra høyeste hold, og hjelpe- og fredskorpset som skissert kunne uten større praktiske og tekniske problemer startes opp i morgen; svarte militær ekspertise på vår forespørsel.

Kunne «De grønne spader» bli et verktøy for løsning av samfunnsoppgaver nasjonalt og internasjonalt? Korpset kunne fange opp all arbeidsledig og kriminell ungdom som allikevel må ha trygd, les: Borgerlønn. Hva mener foreldre og andre?

For Humania-Konseptet
Ove Nilsen

HiL – bytt fagnavn!

Dere er bekymret fordi studiet Kjønn og Politikk ikke har søkere. Bygg derfor navnet til Kjønn og Bevissthet. Så kommer søkerne!

Trenden er «kvinnen tilbake til kjøkkenbenken» hevder dere også. Ja, takk og pris! Erfaring vinner... sier ordspråket, og erfaringen fra folkedypet sier nå, at likestilling kan det aldri bli. Likestillingspjattet var en velment villfarelse! Likeverd og lik lønn for likt arbeid, javel! Men likestilling NEI, for kvinnens felt er gudsgitt omsorg og ansvar. Mannens gudsgitt håndverk og teknologi, som støtte til kvinnen.

Et nært, typisk bevis er side 181 i Knut Rambergs eminente avisbok. Telefonsentralen fra 1890. Med seng, blomster, hygge og kvinnelig betjent. Bygdas årvåkne øre og øye samt oftest godhjerta «sosiale leksikon»! Alltid parat med omsorg og installasjon av telefonene var mannens verk. Slik er det. Slik blir det.

En kvinnelig fransk rektor sa: Skandinavia er verdens eneste sted der kulturen slår neden fra og opp! Følgelig: Glem for en gangs skyld deres tradisjonelle (SV-infiserte?) akademiske hovmot og forakt for grasrotforslag og bytt navnet på det aktuelle studiet til Kjønn og Bevissthet samt se hva som skjer...» For bevissthet er politikk, og studiet bør utvikles «under marsjen».

Ove Nielsen
Lillehammer

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 450,- pr år
kr. 225,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta